

O lectură caritabilă a hotărârii CJUE în cauza *Kiss c. CIB Bank*

Prof.univ.dr. Lucian Bercea

Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara

Colocviile Juridice ale Băncii Naționale a României, ediția a XXIV-a

Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, Facultatea de Drept, 21 octombrie 2019

1. Conținutul contractelor încheiate cu consumatorii

1. Conținut normativ vs. conținut economic

2. Scindarea conținutului contractual:

- Clauze principale
- Clauze secundare

3. Mecanismul clauzelor abuzive:

- Regula (?) cenzurabilității clauzelor
- Excepția: *core terms*
- Excepția de la excepție: lipsa de transparență

2. Excepția de la regulă: *core terms*

1. Domeniu:

- Clauze care privesc obiectul principal al contractului
- (Clauze care privesc?) caracterul adecvat al prețului / remunerației în raport cu bunurile sau serviciile furnizate

2. Natură:

- *Excluded terms / excluded issues / excluded assessment*

3. Rațiune:

- *Market for lemons*

3. Excepția de la excepție: lipsa de transparență a *core terms* (i)

1. Domeniu:

- *Core terms* ininteligibile (standardul comprehensibilității) sau neclare (standardul univocității)

2. Rațiune:

- Aprecierea efectelor patrimoniale ale clauzelor principale
- Transparență față de consumator vs. transparență pe piață vs. transparență față de judecător

3. Excepția de la excepție: lipsa de transparență a *core terms* (ii)

3. Condiții (1). De la *Kásler* la *Matei*:

- „Consecințele economice ale clauzei” (“*the economic consequences which derive from the term*”): CJUE *Kásler c. OTP Jelzálogbank Zrt.* (C-26/13, 30 aprilie 2014) (+ CJUE *Van Hove c. CNP Assurances* C-96/14, 23 aprilie 2015)
- „Motivele care justifică clauza” (“*the grounds justifying the terms*”) / „Motivele care justifică remunerația” (“*the reasons justifying the remuneration*”): CJUE *Matei c. Volksbank* (C-143/13, 26 februarie 2015)
 1. Premise (greșite?):
 - Calificarea funcției comisionului de risc ca fiind garantarea creditului
 - Inexistența unei contraprestații a băncii în schimbul comisionului
 2. Insuficiența transparenței instrumentale?
 - Rolul DAE în contractele de credit încheiate cu consumatorii – disocierea funcției comparative de funcția de evaluare a costurilor
 3. Transparență 2.0?
 - Referențialul transparenței contractuale: transparență **informativă** (preventivă) vs. transparență **justificativă** (explicativă)

3. Excepția de la excepție: lipsa de transparentță a *core terms* (iii)

3. Condiții (2). De la *Matei* la *Kiss*:

- Banca „nu este obligată să detalieze în contract natura tuturor serviciilor furnizate în schimbul costurilor prevăzute de una sau mai multe clauze”: CJUE *Kiss c. CIB Bank Hungary* (C-621/17, 3 octombrie 2019)
- Dar: „este necesar ca natura serviciilor furnizate efectiv să poată fi în mod rezonabil înțeleasă sau dedusă din contractul avut în vedere în ansamblul său” / „*la nature des services effectivement fournis*” (*shortcut*)
 1. Condiția *sine qua non* (cf. *Matei*):
 - Furnizarea unei contraprestații reale în schimbul costurilor, „în interesul (...) exclusiv” al consumatorului
 - Comisionul de administrare: nu se contestă că banca furnizează o contraprestație reală, dar nu este transparentă natura exactă a diferitelor servicii corespunzătoare
 - (Comisionul de acordare: se contestă că banca furnizează o contraprestație reală – consumatorul trebuie să fi fost „informat cu privire la motivele care justifică plata”)
 2. Transparentță 1.5?
 - Referențialul transparenței contractuale: transparentță **justificativă** (explicativă) vs. transparentță **sistematică** (deductivă)

3. Excepția de la excepție: lipsa de transparență a *core terms* (iv)

3. Condiții (3). De la *Matei* la *Kiss* (cf. *AG Hogan*)

1. Deconectarea funcțiilor DAE:

- argument literal + argument structural + argument funcțional

2. Excesivitatea transparenței justificative în accepțiunea *Matei*?

- argument literal + argument de tehnică contractuală + argument de economie comportamentală + argument de tip *market for lemons*
- **Totuși** (1): „dacă sunt furnizate mai multe servicii, unele cu titlu principal, iar altele cu titlu accesoriu, instanța națională va trebui să stabilească pentru fiecare clauză referitoare la preț serviciul sau serviciile pentru care reprezintă contrapartida pentru a determina dacă clauza respectivă face parte din „obiectul principal” al contractului”
- **Totuși** (2): „consumatorul trebuie să fie în măsură să verifice dacă nu există o suprapunere între diferitele costuri sau între serviciile pe care acestea le remunerează”
- „Ceea ce prezintă importanță nu este modul în care consumatorul înțelege o clauză, ci mai degrabă dacă aceasta este, în mod obiectiv, ambiguă” (*sic!*)